אגרת התשובה*

א. די קביעות פון עשרים באב* — יום ההילולא פון טאַטן [1] — איז (בכו"כ שנים) אין דער וואָך וואָס איר שבת [2] איז בו מברכים חודש אלול [3], דער חודש וואָס איז פאַרבונדן מיט תשובה [4].

וועט מען לערנען די ערשטע הערה פון דעם בעל ההילולא אין אגרת התשובה.

ב. אין אגרת התשובה[5] ברענגט דער אַלטער רבי די דיעה, אַז בשעת אייַנער איז באַאַנגריק דעם זעלבן חטא פיל מאָל,

דאַרף ער פאַסטן דעם מספר הצומות וואָס איז באַשטימט פאַר דעם חטא אַזוי־פיל מאָל וויפל מאָל ער האָט געזינדיקט — „פעמים רבות כפי המספר אשר חטא". און איז ממשיך

אַזוי ווי לדוגמא „המוציא זרע לבטלה" וואָס דער מספר הצומות פאַר דעם חטא איז פ"ד תעניות[6], איז „אם חטא בזה עשר או עשרים פעמים עד"מ צריך להתענות עשר או עשרים פעמים פ"ד, וכן לעולם".

איז מבאר דער טאַטע. אין זייַנע הערות אויף תניא [7], אַז דער אַלטער רבי זאָגט דעם משל „עשר או עשרים" וויַיל דער פגם דורך דעם חטא איז אין חכמה [ווי ער זאָגט וויַיטער אין אגה"ת [8] אַז דער חטא איז „פוגם במוח", וואָס מיטן וואָרט „במוח" מיינט ער (בעיקר) אין מוח החכמה [9]. דעריבער ברענגט ער די דוגמא „עשר או עשרים" וויַיל חכמה איז דער אות יו"ד [10] (פון שם הוי' [11]), און דער אות איז פאַרבונדן מיט די צוויי מספרים „עשר" און „עשרים": י' איז „עשר", און יו"ד במילואו (י' ו' ד') באטרעפט „עשרים".

דאַרף מען פאַרשטיין: דער ענין וואָס דער אַלטער רבי רעדט דאָ — אַז מען

---

*) ביאורים בלקוטי לוי"צ על אגה"ת. המשך ביאורים אלה נדפס בהלקו"ש מכ"ף מנ"א תש"נ עד יוהכ"פ תנש"א; כ"ף מנ"א תנש"א עד ש"פ שופטים תנש"א. וכולם נדפסו (בלה"ק) לקו"ש ביאורים בלקולוי"צ על אגה"ת. המו"ל.

*) נזכר בש"ס (תענית כו, א) כיום קרבן עצים דבני פחת מואב בן יהודה, (שם כח, א) בני דוד כו' בני יואב. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1103 ואילך. ח"ט ע' 86 ואילך.

1) להעיר שביום ההילולא דשנה זו (תשל"ט) מתחילה שנת הל"ו להסתלקותו. וראה לקוי"צ אגרות ע' תיד: שהמספר ל"ו יש לו מעלה גדולה כו'.

2) שבו עולים כל ימי השבוע, ראה אוה"ת בראשית דרושים עה"פ ויכולו.

3) להעיר שבעשרים באב (מ' יום לפני ר"ה) הוא התחלת ההכנה לר"ה (ראה מנהגי הק"ק בית א-ל יכבץ (נדפסו בהקדמת ספר דברי שלום סימן סד. בס' יד אליהו (להרב סלאנטי, ירושלים תשכ"ג) מע' מנהגים): ביום ד' לחודש אב עושים התרת נדרים שהוא ארבעים יום קודם ר"ה).

ולהעיר אשר בר"ח אלול הוא התחלת מ' ימי תשובה המסתיימים ביוהכ"פ — שגם הוא (יוה"כ) נקרא ר"ה (יחזקאל מ, א. ראה לקו"ש דרושי ר"ה נח, א).

4) ראה לקוטי מהריי"ל במקומו, ל"ת להאריז"ל ר"פ תצא עה"פ (כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים שהוא חודש אלול. טוראו"ח ר"ס תקפ"א.

5) רפ"ג.

6) משנת חסידים מס' תשובה (הנזכר באגה"ת לקמן) פ"י מי"א.

7) ע' כט.

8) פ"ט (צט, א).

9) להעיר מהסיום באגה"ת שם: לכן תיקונו הוא דיתעסק באורייתא דמחכמה נפקא.

10) ולכן הפגם דהוצאת ז"ל הוא בחכמה, כי הוצאת ז"ל היא טיפה ואות י' (חכמה) הוא בדוגמת טיפה (לקוטי לוי יצחק שם).

11) אגה"ת פ"ד (צד, ב) ובכ"מ.

דאַרף (לפי דיעה זו) פאַסטן „פעמים רבות כפי המספר אשר חטא" — איז דאָך בשייכות צו אַלע חטאים, און „המוציא זרע לבטלה" וועירט דאָ געבראַכט בלויז אַלס ביישפיל („כגון המוציא כו'"). טאָ וואָס איז נוגע דאָ צו מרמז זיין אין וועלכן אָרט עס איז פוגם דער דאָזיקער חטא (וואָס וועירט געבראַכט בלויז אַלס דוגמא) ?

די שאלה איז נאָך שטאַרקער: דער דיוק אין דעם וואָס דער אַלטער רבי כאַפט אָן די צאָל „עשר או עשרים" איז

(ניט פאַרוואָס ער זאָגט די צאָל און ניט קיין אַנדערע, וואָס דעמאָלט וואָלט געווען מקום לומר (בדוחק עכ"פ) אז וויבאַלד ער דאַרף געבן א גענויסן מספר, קלייבט ער אויס אַזא מספר וואָס איז מרמז דעם פגם פון דעם חטא וואָס ער האָט געבראַכט לדוגמא,

נאָר די שאלה איז)

אז א צאָל מסויים דאָ איז בכלל איבעריק: אויך וועז ער וואָלט געזאָגט „צריך להתענות פ"ד על כל פעם" (אדער א לשון כיו"ב), ניט ברענגענדיק א באַשטימטן מספר — וואָלט אויך לכאורה גאַרניט געפעלט,

איז תמוה: ווי איז שייך צו זאָגן, אז דער אַלטער רבי זאָל מוסיף זיין (א דוגמא וואָס מצד עצמה דאַרף מען זי ניט) בכדי צו מרמז זיין דעם פגם פון א חטא פרטי וואָס בריינגט זיך דאָ נאָר אַלס דוגמא ?

ג. בדומה לדיוק הנ"ל, צוליב וואָס ברענגט דער אַלטער רבי א דוגמא פון א געוויסן מספר („עשר או עשרים"), איז דאָ פאַראַן נאָך א דיוק כללי יותר (אויף וואָס דער טאָטע שטעלט זיך ניט): צוליב וואָס דאַרף ער בכלל ברענגען א דוגמא פון א חטא מסויים.

וועז ער זאָגט בלויז „במי שחטא חטא אחד כו' מספר הצומות לאותו החטא כו'", ניט געבענדיק קיין ביישפיל פון וועלכן עס איז חטא, וואָלט אויך אַלעס געווען פאַרשטאַנדיק. פאַרוואָס איז ער מוסיף „כגון המוציא זרע לבטלה כו'" [12] ?

אויך דאַרף מען פאַרשטיין, וואָס לאחרי ווי ער זאָגט „ואם חטא בזה עשר או עשרים פעמים עד"מ צריך להתענות עשר או עשרים פעמים פ"ד", איז ער מוסיף „וכן לעולם" — אז אויך וועז חטא בזה מער פון עשרים פעמים דאַרף ער פאַסטן פ"ד צומות פאַר יעדען מאָל.

ולכאורה: מאי קמ"ל ? פאַרוואָס זאָל זיין א קס"ד צו זאָגן אז „צריך להתענות כו' כפי המספר אשר חטא" איז נאָר ביז עשרים פעמים, און בכדי צו שולל זיין די סברא דאַרף מען מוסיף זיין „וכן לעולם" [13] ?

ד. אין דער הערה האמורה פון טאַטן, איז ער מבאר (אין חצאי עיגול) נאָך א דיוק אין אגה"ת:

אין זעלבן פרק ווייטער [14], זאָגט דער אַלטער רבי: „כל בעל נפש כו' יחמיר

---

12) וגם: הענין ד„נחלקו במי שחטא חטא א' פעמים רבות" שברפ"ג, ה"ה בא בהמשך ל„מספר הצומות לכמה עונות וחטאים" שלפנ"ז (ספ"ב). וא"כ: אפילו (באם מצד איזה טעם) צריך לדוגמא — הו"ל למנקט דוגמא מהענינים שכתב כבר לפנ"ז (כעס, סתם יינם, ביטול תפלה), ולמה נקט הדוגמא דמוציא ז"ל ?

ואף שלקמן בפרק זה (צג, א) גבי „עונות החמורים כו' בידי שמים" אין שייך שינקוט הדוגמאות דספ"ב — הרי דוחק לומר, שבשביל זה נקט דוגמא זו גם בתחילת הפרק.

13) ובפרט, שלאחרי „עשר או עשרים פעמים" מוסיף „עד"מ", וגם לאחז"ז אומר „דומיא דקרבן חטאת שחייב להביא על כל פעם ופעם".

14) צב, סע"ב ואילך.

על עצמו להשלים עכ"פ פעם א' כל ימי חייו מספר הצומות לכל עון ועון מעונות החמורים שחייבין עליהם מיתה עכ"פ ואפילו בידי שמים בלבד, כגון להוצאות ז"ל פ"ד צומות פ"א בימי חייו. ויכול לדחותן .. ויתענה כעשר תעניות עד"מ בחורף א' כו"י.

איז מבאר דער טאטע, אז דאס וואס ער זאגט דא „כעשר תעניות" איז ווייל „כעשר הוא ג"כ י"י. איז אויך אין דעם ענין דא א דיוק כללי יותר (אויף וואס דער טאטע שטעלט זיך ניט): צוליב וואס ברענגט דער אלטער רבי א דוגמא (כגון הוצאות ז"ל כו' [15]) בכלל.

אויך דארף מען פארשטיין: וויבאלד אז דער אות יו"ד איז פארבונדן ניט נאר מיטן מספר עשר נאר אויך מיטן מספר עשרים, כנ"ל — וואס איז דער טעם (בפנימיות הענינים [16]) וואס בא „ויתענה .. בחורף א"י ברייגט ער נאר דעם מספר עשר, און ניט דעם מספר עשרים?

ה. שוין געזעדט פיל מאל בנוגע דעם טאטנס הערות אויף זהר און תניא כו', אז מצד כמה טעמים (אויך מצד דעם דוחק אין פאפיר און טינט) האט ער זיי געשריבן בקיצור נמרץ. און בשעת מען לערנט זיי בעיון הראוי, זעט מען, ווי דורך זיי ווערן באוואוסנט כמה שאלות (אין די ערטער וואו ער שטעלט זיך. ולפעמים אויך אין אנדערע ערטער), נוסף צו די דיוקים אויף וועלכע ער שטעלט זיך בפירוש.

15) מה שנקט דוגמא זו דוקא — יש לומר, שזהו לפי שב„ענות החמורים שחייבין עליהם מיתה עכ"פ ואפי' בידי שמים בלבד", עון זה הוא מצרי יותר. והשאלה שבפנים היא למה הוצרך לדוגמא בכלל.

16) הטעם ע"ז בפשטות — י"ל לפי שעשרים תעניות בחורף א' הוא (ע"ד הרגיל) „יותר (מ)כפי כחו".

און נאכמער: אע"פ אז אין רוב ההערות שטעלט ער זיך (בגלוי) אויף דיוקי הלשונות וכיו"ב — זעט מען אבער בכו"כ מהן (בעת מען טראכט זיך אריין כדבעי), ווי דורך די דאזיקע הערות ווערט מבואר ומוסבר אויף דער תוכן כללי פון דעם ענין אויף וועלכן ער שטעלט זיך.

ועד"ז בנדו"ד: כאטש בגלוי שטעלט ער זיך און איז מבאר בלויז דעם דיוק וואס דער אלטער רבי שרייבט די דוגמא „עשר או עשרים" (און „כעשר תעניות") — ווערן דורך דער הערה פארענטפערט נאך כו"כ דיוקים, כולל אויך די דיוקים דלעיל (סעיף ג־ד).

און נאך מער: דורך דער הערה ווערט מבואר אויך דער תוכן כללי פון דעם ענין — דער טעם פארוואס (לפי דיעה אחת) „צריך להתענות מספר הצומות לאותו חטא פעמים רבות כפי המספר אשר חטא", און אויך דער טעם פארוואס „כל בעל נפש .. יחמיר על עצמו להשלים עכ"פ פעם א' כו"י, וכדלקמן.

ו. וי"ל הביאור בכל הנ"ל: אין דעם פגם וואס ווערט דורך א חטא — ובמילא אויך אין דעם תיקון אויף דעם (תשובה) — זיינען דא, בכלל, דריי ענינים:

א) וויבאלד אז מיט יעדן חטא איז מען עובר אויפן ציווי פון מלך מלכי המלכים הקב"ה (וואס דאס איז די נקודה הכללית און דער צד השוה פון אלע עבירות) — איז מען דורך יעדער עבירה (כולל אויך — דורך ביטול מ"ע) פורק פון זיך עול מלכות שמים [17] און מ'ווערט א רשע [18].

17) וכנ"ל (באגה"ת) פ"א, שגם כשעבר על מ"ע „מרד במלכותו ית"י. וראה גם תניא ח"א פ"ל (לט, רע"א) ובכ"מ. וראה לקמן הערה 20.

18) תניא ח"א פ"א. וש"נ.

און דער תיקון אויף דעם איז — „שיעזוב החוטא חטאו כו' ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד" [19] [ובלשון אדמו"ר הזקן: „שיגמור בלבו בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה למרוד במלכותו ית' ולא יעבור עוד מצות המלך ח"ו" [20]]. דורך דער החלטה וקבלה על להבא (וואס דאס איז דער מהות פון תשובה [21]) ווערט ער (גלייך [22]) אויס רשע. און דאס קען זיין אפילו ברגע חדא [23], ווי דער פסק דין אין גמרא ופוסקים, אז דורך איין הרהור תשובה ווערט א רשע גמור — א צדיק גמור [24].

---

19) רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ב.

20) אגה"ת פ"א (צא, א). ומחדש בזה אדמו"ז, שהגמר בלב צריך להיות לא רק שלא יעשה עוד פעם החטא שעשה (כדמשמע מפשטות לשון הרמב"ם שם: שלא יעשהו עוד), כי אם שלא יעבור על שום מצוה („הן במ"ע הן במל"ת"). ויתירה מזו: שצריך לגמור בלבו (גם) שלא למרוד במלכותו ית'. ומהמשך הענין באגה"ת שם משמע שזה מעכב ב„מצות התשובה מן התורה".

ויש לומר הביאור בזה: ע"י עשיית חטא (גם ע"י חטא אחד) פורק ממנו עול מצות (בכלל), וזה מורה — שפרק מעליו גם עול מלכות שמים (היסוד דעול מצות — ראה מכילתא יתרו כ, ג. וראה גם ברכות יג, א). ולכן גדר התשובה היא — שיקבל עליו (מחדש) עומ"ש (שלא למרוד במלכותו ית'), ואח"כ עול מצות (שלא לעבור על מצות המלך *).

21) כלשון הרמב"ם שם: ומה היא התשובה הוא שיעזוב כו' ויגמור בלבו כו'. (משא"כ ב„יתנחם על שעבר" כתב „וכן יתנחם כו'". וראה אגה"ת שם: מצות התשובה כו' היא עזיבת החטא בלבד. וראה באורוכה לקו"ש חי"ז ע' 197 ואילך.

22) גם לפני שתיקן את החטא — ראה חלקת מחוקק אה"ע סל"ח סקמ"ד.

23) זח"א קכט, סע"א.

24) קדושין מט, ב. אה"ע שם סעיף לא. ובאור זרוע ברכות סי' קיב וכ"ה בלקו"ת (דברים א, ב): צדיק גמור.

---

*) ועפ"ז יומתק גם דיוק לשון אדמו"ר הזקן „מצות המלך".

ב) היות ווי די תמימות און שלימות פון די אברי הנפש איז תלוי אין די מצות — איז דורכן ביטול פון א מצות עשה אדער דורך עובר זיין אויף א מצות ל"ת ווערט א פגם און חסרון אין דעם אבר פרטי וואס איז שייך צו דער מצוה פרטית אויף וועלכע ער האט עובר געווען.

און בכדי צו מתקן זיין דעם פגם פרטי דארף מען טאן די תקוני תשובה וואס זיינען שייך צו דער עבירה פרטית, כולל אויך דעם מספר הצומות וואס זיינען באשטימט פאר דער עבירה פרטית [25].

ג) היות אז א קלקול אין אן אבר פרטי מאכט אויך א (מעין) קלקול (זה) אין אלע איברים, פועל"ט יעדער עבירה א פגם אין אלע כחות און איברים פון מענטשן (במכש"כ פון דעם וואס יעדער פעולה האט א ווירקונג אויף דעם כללות העולם שמחוץ לאדם [26]).

דערפאר איז „מדרכי התשובה" ניט נאר „ומתרחק מן הדבר שחטא כו'", נאר אויך „משנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה" [27].

ז. תורה איז דאך „כללות [28] ופרטות נאמרה" — איז אין יעדן איינעם פון די דריי ענינים (שבסעיף ו) זיינען פארן בפרטיות (דוגמת) די אלע דריי ענינים.

ובנוגע לענינו — דער מספר הצומות וואס איז באשטימט פאר

---

25) לקו"ת נצבים מה, ג. ובכ"מ.

26) רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ד. לקו"ת במדבר ה, רע"ב. ובד"ה וכל העם ש"ת ספ"ב: דלבד זאת מה שפועל ההזדככות בהדברים שהמצות מלובשים בהם .. פועל הזדככות (גם) בכללות החומריות שבעולם.

27) רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ד.

28) ראה תניא בהקדמה (ג, ב). וראה חגיגה ו, ב.

עבירות פרטיות, וואס איז פארבונדן מיט'ן פרטיות'דיקן פגם (דער צווייטער ענין דלעיל) — זיינען אין דעם פגם גופא פאראן דוגמת די דריי ענינים הנ"ל:

הביאור בזה:

היות אז אלע איברים זיינען כלולים זה מזה — קומט במילא אויס, אז אין יעדן אבר זיינען פאראן דריי ענינים: א) זיין עצם מהות. ב) ווי ער איז כולל אין זיך אלע אנדערע איברים. ג) ווי ער גע־פינט זיך אין אלע איברים[29].

דערפון איז פארשטאנדיק, אז דער פגם פון דעם אבר פרטי (וואס ווערט דורך דער עבירה פרטית) איז בנוגע אלע דריי ענינים הנ"ל.

ח. ויש לומר, אז דער פגם אין דעם עצם מהות פון דעם אבר, ווערט גע־מאכט אינגאנצן גלייך ביים ערשטן מאל פון דעם חטא, עס קומט ניט צו אין דעם[30] (אן ענין עיקרי, עכ"פ) דורך טאן דעם זעלבן חטא נאכאמאל;

דער פגם אין די פרטים פון דעם אבר (די „אברים" הכלולים בו וכיו"ב) ווערט נשלם ערשט ביים טאן דעם חטא דעם דריטן מאל, ווי דער אלטער רבי ברייגט[31] פון זהר[32] „זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא

29) ראה ספהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל (כח, ב) ובכ"מ. ובספהמ"צ שם: בו יש זולתו .. וכן הוא כלול בזולתו.

30) י"ל דוגמא — טמא שחוזר ונוגע באותה הטומאה עוה"פ ועוה"פ. וראה נזיר (מב, ב): ולא יחלל כו' יצא זה שהוא מחולל ועומד. הענין דאין איסור חל על איסור, ועד. וראה אגה"ת פ"ז (צז, ב): בריבוי החטאים יכול כו'. ואכ"מ.

31) באגה"ת כאן (צב, ב).

32) ס"פ נח (עג, ב). וראה תולו"צ לסנה' ע' קעג, שאין סתירה לזה ממרדל"ל (יומא סו, ב) שלישית מוחלין לו רביעית כו'.

דא", אז ביים דריטן מאל נעמט דורך דער פלעק (דעם אבר וואס איז שייך צו דעם חטא) דורך און דורך:

דער פגם וואס ווערט אין די אנ־דערע אברים, וואס איז דא שוין באם ערשטן מאל ער ווען אבער קיינמאל ניט ווערן מסטרא דא לסטרא דא (ווייל די עברות פון די אברים איז ער ניט עובר) — מסתבר לומר אז דורך יעדער מאל דעשיית החטא קומט צו אין דעם א הוספה.

דאס איז אויך דער ביאור פון די דריי דיעות (וואס אלו ואלו דברי אלקים חיים[33]) וויפל מאל מען דארף פאסטן דעם מספר הצומות פאר א חטא, אויב מען האט אים געטאן פעמים רבות — פאסטן פאר יעדער מאל באזונדער (די ערשטע דיעה), ס'איז גענוג דער מספר הצומות איין מאל (די צווייטע דיעה), אדער מען דארף פאסטן ג' פעמים (די „הכרעה המקובלת") —

צוליב דעם תיקון הפגם אין דעם עצם מהות פון דעם אבר — איז מספיק דער מספר הצומות פעם אחת; צוליב דעם תיקון הפגם אין די אנדערע אברים — דארף מען פאסטן על כל פעם ופעם; און צוליב דעם תיקון הפגם אין די אנ־דערע אברים ווי זיי זיינען כלול אין דעם אבר — דארף מען פאסטן ג' פעמים.

ויש לומר, אז דאס איז אויך דער טעם פון דעם וואס אעפ"י אז דער אלטער רבי נעמט אן די „הכרעה המקובלת", „להתענות ג"פ כפי מספר הצומות

33) עירובין יג, ב. אפילו בנוגע לדעת ב"ש ש„כדאי היית לחוב כו'" (ברכות י', ס"ב). ומכש"כ בנדו"ד שגם לשאר הדיעות יש לחוש לדעת המחמירים (אגה"ת כאן — צג, א).

דחטא זה", פונדעסטוועגן פסק'נט ער אז אין דעם ערשטן מאל „מספר הצומות" זאל מען מחמיר זיין מער ווי אין די אנדערע צוויי מאל [בנוגע צו די אנדערע צוויי מאל איז „ב' חצאי יום נחשבים לו ליום א'", משא"כ בנוגע צום ערשטן מאל] [34] — ווייל [35] דער פגם אין עצם מהות פון אבר (וואס זיין תיקון איז דורך מספר הצומות פעם אחת) איז חמור יותר פון דעם פגם אין די אברים הכלולים בו (וואס ווערט נתתקן דורך פאסטן נאך צוויי מאל).

ט. ויש לומר, אז דאס איז אויך פון די טעמים וואס ברענגענדיק די ערשטע דיעה „שצריך להתענות כו' כפי המספר אשר חטא", איז דער אלטער רבי מוסיף „כגון המוציא זרע לבטלה כו'":

בנוגע צו שכבת זרע, זאגט דער רמב"ם [36]: „כל שתצא ביותר הגוף כלה [37] וכחו כלה וחייו אובדים". דער־פון איז מובן, אז אין דעם חטא פון הוצאת זרע לבטלה איז מער בגילוי (א) ווי דער חטא פועל'ט אויך אין אלע אברי הגוף [38], און (ב) ווי דורך יעדער מאל ווערט גרעסער דער פגם.

און דעריבער איז דער אלטער רבי מוסיף „כגון המוציא זרע לבטלה כו'" — ווייל דורכן ברענגען די דוגמא ווערט מוסבר באופן אלע חטאים דער טעם פון דער דיעה אז מען דארף פאסטן על כל פעם ופעם.

יו"ד. איידער דער רמב"ם זאגט „וכל שתצא ביותר הגוף כלה כו' וחייו אובדים" — איז ער מקדים [36]: „שכבת זרע היא כח הגוף וחייו כו'". דאס הייסט, אז דאס וואס שכבת זרע פועל'ט אויפן גוף איז עס א תוצאה ומסובב פון דעם וואס זי איז דער „כח הגוף".

וי"ל אז דאס וואס „שכבת זרע היא כח הגוף" איז ניט איר עצם מהות — דאס וואס שכבת זרע איז „כח הגוף" (אז זי איז כולל אויך דעם כח פון גאנצן גוף [39]) איז אן ענין נוסף, איר עצם מהות איז א טיפה (נקודה) וואס איז העכער פון ציור.

און נאך מער: די נקודה פון דער טיפת הזרע איז פארבונדן מיט נקודת הנפש [40].

און מצד דעם וואס איר מהות איז א נקודה (טיפה), וואס איז פארבונדן מיט נקודת הנפש — דעריבער איז זי כולל אויך דעם „כח הגוף".

יא. דערפון איז פארשטאנדיק בנוגע צום חטא פון הוצאות ז"ל, אז דער חומר הפגם פון דעם חטא איז בנוגע צו אלע דריי ענינים הנ"ל (סעיף ז):

מצד דערוף וואס די טיפת הזרע איז (כולל דעם) „כח הגוף" און פועל'ט אויפן גאנצן גוף — איז דער פגם אין אנדערע אברים (ווי זיי זיינען כלול אין דעם אבר און ווי זיי זיינען במקומם) וואס ווערט דורך דעם חטא, חמור יותר ווי אין אנדערע חטאים:

---

34) באגה"ת פ"ג (צג, א).

35) נוסף על זה שמספר הצומות פעם אחת היא לכל הדיעות.

36) הלכות דעות פ"ד ה"ט.

37) י"ג בלה (בבי"ת).

38) וכמו שהאריך בר"ח שער הקדושה פי"א (קסז, ג). פי"ז (רד, ד). של"ה שער האותיות (צט, א).

39) ראה ר"ח שם פט"ז (ר, ד): הזרע .. יש לו חלק מכל אבר ואבר.

40) ראה המשך שמח תשמח תרנ"ז ע' 93 (סה"מ תרנ"ז ע' רסט): בהשפעת הטיפה נמשך בזה כל עצמות העלם הנפש. ושם, שלכן יכול להיות יפה כח הבן מכח האב, עי"ש. וראה לקו"ש ח"ח ע' 154 הערה 35.

און מצד איר עצם מהות (טיפה) איז אויך דער פגם אין עצם מהות פון דעם אבר, וואס ווערט דורך דעם חטא, חמור יותר ווי אין אנדערע חטאים — היות אז דער חטא איז פוגם (ניט נאר אין דעם עצם מהות פון א אבר פרטי, נאר) אין דעם עצם מהות פון אזא ענין וואס איז פארבונדן מיט נקודת הנפש.

יב. עפ"ז ווען מען פארשטיין וואס די דוגמא פון הוצאות ז"ל ברענגט דער אלטער רבי אין דעם פרק דריי מאל: ביי די דיעה „שצריך להתענות .. כפי המספר אשר חטא" איז ער מוסיף „כגון המוציא זרע לבטלה וכו'"; ביי די „הכרעה המקובלת" „להתענות ג'פ" איז ער מוסיף „דהיינו רנ"ב צומות על הוצאת שז"ל"; און ביי „כל בעל נפש וכו' יחמיר על עצמו להשלים עכ"פ פעם א' וכו'" איז ער מוסיף „כגון להוצאות ז"ל פ"ד צומות פ"א וכו'".

דער טעם אויף דעם וואס „צריך להתענות .. כפי המספר אשר חטא" איז מצד דערויף וואס דורכן חטא ווערט א פגם אויך אין די אנדערע אברים ווי זיי זיינען במקומם, דער טעם אויף „להתענות ג"פ" איז מצד דעם פגם אין די אברים ווי זיי זיינען כלול אין דעם אבר (וואס איז שייך צו דעם חטא), און דער טעם אויף „להשלים עכ"פ פעם א'" גאנצע צומות (ניט קיין „ב' חצאי יום") איז מצד דעם חומר פון דעם פגם וואס איז אין עצם מהות האבר (כנ"ל בארוכה ס"ח) —

און די דריי ענינים ווערן מוסבר דורכן ברענגען (אין די דריי ערטער הנ"ל) די דוגמא פון הוצאות ז"ל, וואס אין דעם חטא זיינען מודגש יותר אלע דריי ענינים.

יג. ע"פ כהנ"ל ווען מען אויך פארשטיין, וואס אין דער דוגמא וואס דער אלטער רבי ברענגט בא דער דיעה „שצריך להתענות כו' כפי המספר אשר חטא", זאגט ער ניט סתם „צריך להתענות פ"ד על כל פעם" (אדער א לשון כיו"ב), נאר ער איז מפרט „עשר או עשרים כו' וכן לעולם":

דורך פאסטן „פעמים רבות כפי המספר אשר חטא" איז מען מתקן אלע דריי ענינים פון דעם פגם: דורכן פאסטן „מספר הצומות" דעם ערשטן מאל — איז מען מתקן דעם פגם אין דעם עצם מהות פון דעם אבר; דורך פאסטן נאך צוויי מאל — איז מען מתקן אויך דעם פגם אין די אברים הכלולים בו; און דורך די אנדערע תעניתים (נאך די ערשטע דריי מאל) — איז מען מתקן אויך דעם פגם אין די אברים ווי זיי זיינען במקומם.

און דעריבער איז דער אלטער רבי מפרט דריי אופנים: „עשר", „עשרים" און „לעולם" — ווייל די דריי אופנים ברענגען ארויס די דריי ענינים הנ"ל, כדלקמן.

יד. ס'איז מבואר אין חסידות[41] בענין מילוי האותיות, אז דער מילוי פון יעדער אות איז נאר „כדי לפרש לזולתו". און ווי עס ברענגט זיך טאקע אויף דעם די דוגמא פון אות יו"ד, אז במחשבה (און אויך בכתב) קען מען טראכטן (שרייבן) אויך דעם אות יו"ד אליין: אבער בשעת מען וויל זאגן דעם אות בדבור (צו א צווייטן), דאן דארף מען צוגעבן אויך זיין מילוי, די אותיות ו' ד'.

אבער אפ"כ, איז אויך דער מילוי (ו' ד') כלול פריער אין דעם אות י' גופא.

---

41) ראה בכ"ז סדור קטו, ב. קנט, ב. קצב, ב.

אבער אויך זייענדיק כלול אין דעם אות, ויבאלד ער איז נאר „כדי לפרש לזולתו", איז ער ניט „נחשב מבחי' עצמות אלא רק דבר נוסף על העצמות".

ועפ"ז איז פארשטאנדיק ווי די דריי אופנים — „עשר", „עשרים" און „לעולם" — זיינען פארבונדן מיט די דריי ענינים הנ"ל: „עשר", דער מספר פון אות י' גופא [וואס ער איז „כדמות טיפה"[42]] — איז פארבונדן מיטן פגם (ותיקונו) אין דעם מוח גופא; „עשרים", דער מספר פון אות יו"ד במילואו — מיטן פגם (און תיקון) אין די אברי הגוף ווי זיי זיינען כלול אין מוח; און „לעולם", די פעמים וואס זיינען מער פון עשרים — מיטן פגם (ותיקונו) אין דעם גוף (עולם קטן[43]).

ועפ"ז איז אויך פארשטאנדיק וואס אין „ויתענה .. בחורף א" ברייגט ער נאר דעם מספר עשר, און ניט עשרים: „ויתענה .. בחורף א" איז אן אופן אין פאסטן „פ"ד צומות פעם אחת", און דעריבער איז אין דעם שייך נאר דער מספר עשר.

(משיחת ש"פ עקב תש"ל)

---

42) הערת אאמו"ר בלקוטי לוי יצחק לתניא שם.

43) תנחומא פקודי ג (בתחלתו). תקו"ז תס"ט (צ, א). ועוד.